

УДК 342.9

С. Є. Петров
кандидат юридичних наук,
докторант

Науково-дослідного інституту публічного права

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ГОЛОВНОГО СЕРВІСНОГО ЦЕНТРУ МВС УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Постановка проблеми. Положення, якими визначено особливості адміністративно-правового статусу Головного сервісного центру МВС закріплені в Положенні про Головний сервісний центр, затвердженому Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.11.2015 р. № 1393 [1]. На жаль, в ньому не вирішено питання відповідальності цього органу. Регламентовано завдання, функції, права, особливості створення та підпорядкування, контролю та підзвітності, визначено особливості правового режиму майна, яке перебуває на праві власності держави та утримується Головним сервісним центром на праві оперативного управління. Ані відповідальність Головного сервісного центру МВС в публічних відносинах, а ні в приватних відносинах, учасником яких цей державний орган може виступати, в ньому не регламентовано. Законодавством, яким врегульовано адміністративно-правовий статус та порядок здійснення діяльності інших правоохоронних органів, які підпорядковані МВС, зокрема, Національна поліція України, прикордонна служба, митна служба та ін., питання відповідальності цих органів та їх посадових, службових осіб та співробітників врегульоване. Щодо відповідальності Головного сервісного центру МВС та його посадових, службових осіб та співробітників доводиться звертатися до загальних положень адміністративного та цивільного законодавства, зокрема, Закону України «Про державну службу», Цивільного кодексу України. Але такий підхід ускладнює вирішення питань щодо підстав та умов притягнення порушників до окремих видів відповідальності. Тож це питання потребує ґрунтовного наукового дослідження та його вирішення на нормативному рівні. Це визначає актуальність та потребу в такому дослідженні.

Стан дослідження. Юридична відповідальність суб'єктів публічних відносин, зокрема, публічної адміністрації, є предметом досліджень багатьох науковців як в галузі адміністративного, так і цивільного права. Такий стан пояснюється тим, що загальні положення юридичної відповідальності (окрім кримінальної), особливо щодо випадків завдання матеріальної шкоди, порушення суб'єктивних цивільних прав, завдання моральної шкоди було розроблено саме цивіль-

ним правом і наразі врегульоване ним. Оскільки рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади можуть порушуватися суб'єктивні права та завдаватися шкода, ці питання вирішуються на основі загальних положень про деліктну відповідальність на основі норм цивільного права, та, відповідно, врегульовані Цивільним кодексом України. Дослідженню питань юридичної відповідальності органів державної влади присвятили праці В.К. Колпаков, Т.О. Коломоєць, Р.С. Мельник, В.Б. Авер'янов, І.Д. Пастух, Н.В. Васильєва, Р.О. Стефанчук, О.М. Бандурка, А.Т. Комзюк, В.Д. Суценок, М.В. Джафарова, О.В. Дзера, С.В. Ківалов, В.І. Горбатюка, І.С. Сорокіна, А.В. Міськевич, Т.О. Булковського, О.В. Кузьменко, В.В. Коваленка, В.М. Бевзенко, Р.Б. Шишка, Н.С. Кузнецова та ін.

Окремі питання, зокрема, відповідальності окремих державних органів за шкоду, завдану незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю державних органів досліджувалися в роботах: Ніжинська І.С. «Відшкодування шкоди, завданої незаконними діями службових осіб дізнання і досудового слідства в системі внутрішніх справ України» (2003 р.), Жила О.В. «Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями, чи бездіяльністю службових осіб органів державної податкової служби України» (2009), Онищенко О.О. «Відшкодування моральної шкоди у деліктних зобов'язаннях» (2017), Боярський О.О. «Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю суду» (2008), Шульган І.І. «Прокурор в кримінальному процесі» (2018) та ін.

Закономірно, що в цих роботах питання відповідальності Головного сервісного центру МВС не було предметом дослідження. Водночас, загальні висновки є корисними в науковому сенсі для ґрунтовного дослідження питань відповідальності Головного сервісного центру МВС. Така ж ситуація і з дослідженнями, які так чи інакше стосуються адміністративно-правового статусу Головного сервісного центру МВС як державного органу у сфері надання сервісних послуг МВС. В дослідженнях І.В. Дроздової «Міністерство внутрішніх справ України як суб'єкт надання адміністративних послуг» (2009 р.), Рибінської А.П. «Адміністра-

тивно-правове забезпечення діяльності з надання сервісних послуг МВС України» (2019), Мозгового О.О. «Адміністративно-правові засади діяльності сервісних центрів МВС України» (2019) питання відповідальності Головного сервісного центру також не були предметом цих досліджень. Такий стан досліджень визначає актуальність та обґрунтованість вибору теми дослідження.

Мета статті. Надати правову характеристику юридичної відповідальності Головного сервісного центру МВС як суб'єкта адміністративних правовідносин та як елементу його адміністративно-правового статусу. Визначити особливості окремих видів відповідальності Головного сервісного центру МВС та його посадових та службових осіб, підстав та умов притягнення до неї.

Виклад основного матеріалу. Т.О. Мацелик, досліджуючи поняття та систему суб'єктів адміністративного права зробила висновок, що правовий статус суб'єкта адміністративного права є інтегративною категорією конструкції, яку потрібно представити трьома блоками: 1) достатніми елементами: адміністративно-правовими нормами, правосуб'єктністю, громадянством; 2) основними елементами статусу: правами, обов'язками, відповідальністю; 3) забезпечувальними елементами: гарантіями [2, с. 125].

Г.І. Петров та Н.В. Вітрук визначали, що правосуб'єктність є властивістю суб'єкта права і передумовою його правового статусу. Вона визначає місце суб'єкта в системі суб'єктів [3, с. 26; 4, с. 25]. О.О. Красавчиков відстоював точку зору, що правосуб'єктність складається з двох елементів: правоздатності та дієздатності [6, с. 37-39]. Матузів Н.І. структурними елементами правосуб'єктності визначав: правоздатність (здатність мати суб'єктивні права та юридичні обов'язки); дієздатність (здатність діями реалізувати права та обов'язки); деліктоздатність (здатність нести юридичну відповідальність за свої дії) [5, с. 187]. Братусь С.Н. взагалі вважав, що цивільна правоздатність отожднюється з цивільною правосуб'єктністю [7, с. 6].

За визначенням С.І. Шимон кожна держава, визнаючи кожного суб'єктом права визначає його правовий статус, правове положення щодо держави, її органів, інших осіб. На її бачення правоздатність (визначається здатністю особи мати цивільні права та обов'язки) та дієздатність (своїми діями набувати та здійснювати їх) є складовими цивільно-правового статусу, який вона називає цивільною правосуб'єктністю [8, с. 62]. Вона також визначила, що німецькою цивільною доктриною вироблено у якості розуміння правосуб'єктності єднання трьох складових: правоздатності, дієздатності та деліктоздатності [8, с. 62].

В.С. Ем визнає правосуб'єктність правом загального типу, яке забезпечене юридичними та матеріальними гарантіями [9, с. 125-126].

За визначенням Р.Б. Шишки, наразі намітилася тенденція відмови від правосуб'єктності та принципу спеціальної правосуб'єктності юридичних осіб (*Ultra vires*), що наразі вже проведено в ст. 51 ЦК Швейцарії та параграфі 33 Німецького цивільного уложення [10, с. 143].

Значна частина науковців, які зверталися до дослідження та аналізу правосуб'єктності та правового статусу, цитують позицію О.Ф. Скакун, в якій вона визначає, що суб'єкти (учасники) правовідносин – індивідуальні або колективні суб'єкти, які на підставі правових норм використовують свою правосуб'єктність у конкретних правовідносинах, тобто реалізують суб'єктивні права і юридичні обов'язки, повноваження і юридичну відповідальність [11, с. 223].

Визначаємо, що сучасна наука тяжіє до точності дефініцій, що сприяє точності їх застосування та сприяє у виробленні та сприйнятті понять, дефініцій та висновків. З цих підстав вважаємо за необхідне уточнити, що в сучасній теорії права, яка дійсно, доволі великий масив категоріального апарату і навіть правові інститути запозичила з цивільного права. Тому, звернувшись до доктрини цивільного права визначаємо, що відповідно до положень ст. 12 ЦК України особа саме здійснює свої цивільні права вільно, на власний розсуд [12]. Найвність нормативно закріпленої конструкції дозволяє визначити саме здійснення суб'єктивних прав особою. Відповідно, юридичні обов'язки мають виконуватися належним чином, адже ст. 14 ЦК України закріплює, що цивільні обов'язки виконуються у межах, встановлених договором або актом цивільного законодавства. Вважаємо, що стосовно «повноважень» допустиме застосування різних понять, в т.ч. «реалізація», «здійснення» та «виконання». Такий підхід обґрунтовуємо тим, що складовими «повноважень» є і права і обов'язки. Хоча термін «реалізація» використовується, здебільшого, в контексті реалізації приписів правової норми, коли вона реалізується, тобто, діє. А от застосування категорії «юридичної відповідальності» в контексті «реалізації юридичної відповідальності» виявляється, на наш погляд, не достатньо коректним, адже особа або притягується до відповідальності, або несе тягар наслідків її застосування.

Тому висловлюємо пропозицію переформулювати визначення О.Ф. Скакун з урахуванням зазначених аргументів. Пропонуємо викласти його в такому формулюванні: «суб'єкти (учасники) правовідносин – індивідуальні або колективні суб'єкти, які на підставі правових норм використовують свою правосуб'єктність у конкретних правовідносинах, тобто здійснюють суб'єктивні права, виконують юридичні обов'язки, повноваження та несуть юридичну відповідальність».

Л.О. Волкова визначила елементи правового статусу юридичної особи публічного права: права та обов'язки; гарантії реалізації прав та обов'язків; комплексна правосуб'єктність; юридична відповідальність, а також мета, функції та завдання суб'єкта [13, с. 54].

Отже, окрім прав та обов'язків науковці у якості одного з елементів адміністративно-правового статусу суб'єкта визначають «відповідальність». В. Галуцько обґрунтовує це тим, що юридичний обов'язок, який є елементом правового статусу особи, налічує в адміністративному праві чотири складові: 1) обов'язок здійснювати певні дії чи утримуватися від них (йдеться про виконання заборон); 2) обов'язок відреагувати на законні вимоги уповноваженого суб'єкта (йдеться про кореспондований обов'язок правомочності права вимоги такого суб'єкта); 3) обов'язок нести відповідальність за невиконання чи порушення вимог закону; 4) обов'язок не перешкоджати уповноваженому суб'єкту користуватися тим благом, на яке він має право (не перешкоджання у здійсненні правомочності права на власні дії. Загалом, на його думку, *юридичні обов'язки* забезпечують публічні інтереси людини і громадянина, суспільства і держави та є гарантіями суб'єктивних публічних прав [14, с. 32]. Нам імпує підхід, висловлений свого часу О.Ф. Скакун, яка, визначаючи ознаки демократичної держави, серед інших виділила «взаємну відповідальність держави і громадянина». Та на жаль, пославшись на норму, закріплену в ст. 3 Конституції, що «Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [15], нею визначено, що «відповідальність держави виражається у недопущенні свавілля (з боку державних органів і їх посадовців) щодо громадянина, у вимозі утримуватися від вчинення дій, що порушують права і свободи людини, тобто у забезпеченні правової законності» [11, с. 102].

Вбачаємо, що науковець застосувала поняття «відповідальність» в широкому смислі, маючи на увазі виконання державою обов'язків, зокрема, контролю та створення умов, за яких неприпустимим є свавілля органів державної влади, у забороні та обов'язку її дотримання щодо заборони порушення прав, свобод і законних інтересів людини. В такому контексті мав би бути застосований термін не «відповідальність», а «основний обов'язок».

Водночас, О.Ф. Скакун дала визначення юридичної відповідальності, яке відповідає сучасним уявленням науковців про цей інститут, – як передбачені законом вид і міру обов'язку правопорушника потерпати від примусового державно-владного позбавлення благ психологічного, організаційного або майнового характеру у право-

відносинах, що виникають між ним і державою із факту правопорушення [11, с. 263].

Щоправда, погляди науковців як на загальне визначення юридичної відповідальності так і на спеціальне визначення окремих її видів та визначення її ознак різняться.

Визначимо, що загально-теоретичне визначення ознак юридичної відповідальності було запропоновано О.Ф. Скакун. Серед таких ознак: 1) виникнення з факту правопорушення як наслідку порушення встановлених правовою нормою (законом) заборон, невиконання зобов'язань, завдання шкоди охоронюваним державою правам, свободам та законним інтересам суб'єктів (учасників); 2) є охоронно-захисним правовідношенням між державою і правопорушником; 3) полягає в несенні порушником обов'язку зазнавати конкретних видів і міри позбавлення благ психічного, організаційного і майнового характеру. Такий обов'язок є додатковим, акцесорним. Він не існує до правопорушення; 4) необхідною умовою є склад правопорушення; 5) здійснюється компетентним органом у відповідності до закону (санкцій правових норм); 6) реалізується у відповідних процесуальних та процедурних формах в процесі правозастосовної діяльності. Поза процесуальною формою юридична відповідальність неможлива [11, с. 263].

Проте, якщо в адміністративному та кримінальному праві така позиція зауважень не викликає, то в цивільному праві, в силу диспозитивності правового регулювання приватних відносин такий підхід не є таким, з яким цивілісти погоджуються без застережень.

Так, Р.Б. Шишка переніс запропоновану О.Ф. Скакун «матрицю» розуміння юридичної відповідальності на відповідальність цивільну і визначив її як переростання акцесорних зобов'язань у цивільно-правову відповідальність. Загалом, він визначив цивільно-правову відповідальність як передбачений законом чи договором та забезпечений на підставі рішення суду силою державного примусу обов'язок порушника відчутти негативні наслідки допущеного ним порушення з метою відновлення чи компенсації порушеного права потерпілого у вигляді додаткового покладення на правопорушника майнових обов'язків (акцесорного зобов'язання) чи позбавлення його суб'єктивного права [16, с. 278].

Р.Б. Шишка, посилаючись на працю О.С. Іоффе [17, с. 315-317] зробив висновок, що добровільне виконання акцесорного обов'язку, що виник внаслідок порушення зобов'язання (добровільне відшкодування заподіяного збитку, сплата штрафу), не є юридичною відповідальністю. Такий підхід він обґрунтовує виключністю притягнення до відповідальності на підставі визначеною судом санкції та застосуванні державного примусу [10, с. 274].

О.Н. Садіков особливістю цивільної відповідальності визначав у сплаті неустойки та компенсації шкоди, причому, не скільки в їх стягненні, скільки в самому відшкодуванні [18, с. 51].

С.О. Сліпченко визначив, що в науці існує, щонайменше три основних підходи до розуміння цивільної відповідальності: 1) як форма державного примусу (С.М. Братусь, О.О. Красавчиков та ін.); 2) як санкції (В.П. Грибанов, О.С. Іоффе, О.В. Дзера та ін.); 3) як нового обов'язку, який виникає у зв'язку з порушенням (Т.Є. Абова, А.С. Панова та ін.) [19, с. 268].

Водночас, науковцями висловлювалися точки зору і щодо інших питань визначення особливостей такої відповідальності та її функцій. Так, Г.К. Матвеев притягнення до цивільно-правової відповідальності визначав як наслідок протиправної поведінки порушника, а тому метою такої відповідальності має бути осуд його порочної волі та виправлення її, як реалізації основного виховного завдання [20, с. 18].

Тому визначені основні функції юридичної відповідальності, визначені О.Ф. Скакун, універсальними та обґрунтованими. До таких вона віднесла: охоронну (запобіжну, попереджувальну), – спрямовану на профілактику та недопущення правопорушень; захисну (відновлювальну, компенсаційну) – спрямовану на визнання невизнаного чи оспорюваного права, відновлення незаконно порушеного суб'єктивного права (в тому числі відшкодування шкоди та компенсації моральної шкоди), *примусову реалізацію невиконаних юридичних обов'язків*; каральну (репресивна) – виражену у формі встановлення певних обмежень прав правопорушника, позбавленні його певних благ (матеріальних, нематеріальних) як карі за вчинення неправомірних соціально шкідливих діянь, що є водночас захистом від таких діянь особи і суспільства; виховну – спрямовану на: а) виховання громадян поваги до закону та прав інших осіб; б) у виправленні та перевихованні порушника; в) інформуванні громадян про реалізацію принципу «невідворотності покарання» у виявленні, припиненні, розкритті правопорушень [11, с. 265].

Погоджуючись загалом з таким підходом та видами функцій юридичної відповідальності та визнаючи їх відповідність сфері адміністративних правовідносин, зокрема, правовідносин за участю Головного сервісного центру МВС, визначаємо лише, що «примусова реалізація невиконаних юридичних обов'язків» наразі в доктрині цивільного права не визнається цивільно-правовою відповідальністю, оскільки не кожен примус, навіть судовий, тягне негативні наслідки матеріального чи нематеріального характеру. До того ж, в цивілістиці останнім часом відстоюється позиція, що цивільно-правовий захист і цивільно-правова відповідальність є близькими, але різнопорядковими

категоріями та інститутами. Так, за визначенням Н.С. Кузнецової, що попри те, що і цивільно-правова відповідальність і цивільно-правовий захист спрямовані на локалізацію наслідків порушення та мають спільну правозахисну мету, вони виконують різні завдання. Притому, вона визнала цивільно-правову відповідальність частиною способів цивільно-правового захисту [21, с. 372-373].

Таким чином, визнаючи характерність загальних ознак, притаманних юридичній відповідальності і відповідальності цивільно-правовій, визначаємо її функціональну спрямованість на захист порушеного права особи приватного права, навіть у випадку, якщо порушення прав такої особи зумовлене незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів публічної влади. Вочевидь, це не виключає тієї обставини, що така відповідальність виконує правоохоронно-забезпечувальну функцію сприяти стабільності суспільних відносин та охороні і захисту прав особи.

Цілком є закономірним, що саме по собі порушення приписів закону є лише підставою для притягнення порушника до певного виду відповідальності, що не виключає одночасне притягнення такого порушника до різних видів відповідальності. Приміром, у випадку, якщо працівник Головного сервісного центру МВС отримав неправомірну вигоду за сприяння в наданні адміністративної послуги, він може бути притягнутий до адміністративної чи кримінальної відповідальності в залежності від кваліфікуючих ознак такого правопорушення, пов'язаного з корупцією. Водночас, якщо внаслідок умисного внесення такою особою неправдивих відомостей до загального реєстру та вчинення індивідуального адміністративного акту (видачі дозволу, посвідчення, тощо) будуть порушені права фізичної, юридичної особи чи буде завдана державі чи таким особам матеріальна шкода, окрім адміністративної чи кримінальної відповідальності вирішуватиметься питання притягнення винної особи до цивільно-правової (матеріальної відповідальності).

Таким чином, питання притягнення порушника до певного виду юридичної відповідальності зумовлене, в першу чергу, характером такого правопорушення та видом суспільних відносин, інтересам яких завдана шкода таким правопорушенням.

Саме з цих причин ч. 1 ст. 19 Закону України «Про національну поліцію» закріплено види відповідальності поліцейського за вчинення правопорушень: у разі вчинення протиправних діянь поліцейські несуть кримінальну, адміністративну, цивільно-правову, матеріальну та дисциплінарну відповідальність відповідно до закону [22].

Зважаючи на специфіку адміністративно-правового статусу Головного сервісного центру МВС, характер його завдань, функцій та повноважень,

вважаємо за необхідне внесення таких же положень щодо видів відповідальності працівників (в т.ч. начальника, заступників, інших посадових, службових осіб та інших працівників) Головного сервісного центру МВС України до Положення про Головний сервісний центр МВС, а в подальшому, при розробці та прийнятті відповідного закону «Про сервісну службу МВС та надання сервісних послуг», – до його змісту.

Вочевидь, стосовно особливостей застосування цивільної відповідальності до Головного сервісного центру МВС та його працівників, включаючи посадових та службових осіб, є потреба в окремій увазі. Закономірно, що питання про застосування положень цивільного законодавства та притягнення порушника до цивільно-правової відповідальності повинне розглядатися на рівні в площині відносин «Головний сервісний центр МВС» як самостійний суб'єкт правовідносин – особа приватного права має розглядатися в площині характеру таких відносин. Якщо йдеться про участь Головного сервісного центру МВС в цивільних відносинах (договірних, зобов'язальних, деліктних), не пов'язаних безпосередньо з наданням сервісних послуг, Головний сервісний центр МВС як юридична особа публічного права має розглядатися як рівний учасник цивільних відносин. Відповідно, до відносин за участю Головного сервісного центру МВС мають застосовуватися положення цивільного законодавства, а з питань відшкодування шкоди, порушення суб'єктивних прав та невиконання договірних зобов'язань – положення інституту цивільно-правової відповідальності.

Закономірно, що коли ставиться питання про адміністративно-правову відповідальність суб'єкта адміністративних правовідносин, в першу чергу, розглядається питання притягнення фізичної чи юридичної особи за правопорушення, яке полягає в порушенні приписів адміністративного законодавства. В такому випадку державний орган адміністративної юрисдикції вирішує питання про притягнення порушника до адміністративно-правової відповідальності та приймає щодо нього індивідуальний адміністративний правозастосовний акт. Тож він виконує юрисдикційну функцію.

Доречі, ст. 16 ЦК України серед способів захисту цивільних прав визначає визнання незаконними рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб.

Але ж скасування неправомірного акту можливе і без такого звернення потерпілого до адміністративного органу чи до суду для вирішення захисту порушеного права в судовому порядку.

Визначено, що в Положенні про Головний сервісний центр МВС відсутній такий елемент його правового статусу, як відповідальність.

Ці питання врегульовано галузевим законодавством – кримінальним, адміністративним, цивільним, трудовим, яким визначено підстави та порядок притягнення до юридичної відповідальності: кримінальної, адміністративної, цивільної, матеріальної, дисциплінарної та ін. Зокрема, відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю держави наразі врегульовано ст.ст. 1173-1175 ЦК України. З метою усунення цього недоліку пропонуємо доповнити Розділ V Положення про Головний сервісний центр МВС, затвердженого Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.11.2015 р. № 1393 [230] пунктом 21 наступного змісту: «21. У разі вчинення протиправних діянь начальник, заступники, службовці та співробітники Головного сервісного центру МВС несуть кримінальну, адміністративну, цивільно-правову, матеріальну та дисциплінарну відповідальність відповідно до закону.

Підстави та порядок притягнення їх до дисциплінарної відповідальності, а також застосування заохочень визначаються Дисциплінарним статутом Сервісної служби МВС, що затверджується законом.

Держава відповідно до закону відшкодовує шкоду, завдану фізичній або юридичній особі рішеннями, дією чи бездіяльністю Головного сервісного центру МВС, посадовими, службовими особами та співробітниками під час здійснення ними своїх повноважень»

Висновок. Відповідальність Головного сервісного центру МВС як елемент його адміністративно-правового статусу не визначено на рівні спеціального законодавства, яким врегульовано його створення та діяльність, зокрема, Положенні про Головний сервісний центр МВС, що не на користь забезпеченню прав та інтересів суб'єктів звернення. Ця вада має бути усунена шляхом внесення змін та доповнень до законодавства, зокрема, на основі пропозицій, запропонованих автором в даній статті.

Література

1. Про затвердження Положення про Головний сервісний центр МВС: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.11.2015 № 1393 (у редакції наказу Міністерства внутрішніх справ України від 26 листопада 2018 року № 955). URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS889.html.
2. Мацелик Т.О. Суб'єкти адміністративного права: поняття та система : монографія. Ірпінь: Видавництво Національного університету державної податкової служби України, 2013. 342 с.
3. Петров Г.И. Административная правосубъектность граждан СССР. *Правоведение*. 1975. № 1. С. 24-31.
4. Витрук Н.В. Основы теории правового положения личности в социалистическом обществе. Москва: Наука, 1979. 229 с.
5. Матузов Н.И. Возможность и действительность в правовой сфере. *Правоведение*. 2000. № 3. С. 16-30.

6. Красавчиков О.А. Юридические факты в советском гражданском праве. Москва : Госюриздат, 1958. С. 37-39.

7. Братусь С.Н. Субъекты гражданского права. Москва : Гос. Изд. юр. лит, 1950.

8. Шимон С.І. Цивільне та торгове право зарубіжних країн: Навч. посіб. (Курс лекцій). Київ : КНЕУ, 2004. 220 с.

9. Гражданское право. Учебник в 4 т. Т. 1 / отв. ред. Е.А. Суханов. Москва, 2004. 720 с.

10. Цивільне право України: підручник. У 2 частинах / за ред. проф. Р.Б. Шишки. Ч. 1. Загальна. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 736 с.

11. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник. Київ : Правова єдність, 2009. 520 с.

12. Цивільний кодекс: Закон України, Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356.

13. Волкова Л.О. Цивільно-правовий статус державних акціонерних компаній : дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.03. Київ, 2019. 215 с.

14. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 584 с.

15. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

16. Шишка Р.Б., Шишка О.Р. Цивільно-правова відповідальність і деліктне зобов'язання. *Університетські наукові записки*. 2012. № 1 (41). С. 271-280.

17. Иоффе, О. С. Вопросы теории права. Москва : Госюриздат., 1961. 380 с.

18. Садиков О.Н. Имущественные санкции в хозяйственных договорах. *Советское государство и право*. 1957. № 4. С. 50-60.

19. Сліпченко С.О. Межі застосування поняття «цивільно-правова відповідальність». *Модернізація цивільно-правової відповідальності. Матвеевські цивілістичні читання* : матеріали міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 18 жовт. 2019 р.) / [Р.А. Майданик, В.В. Цюра та ін.; відп. ред. Р.А. Майданик]. Київ, 2019. С. 265-271.

20. Матвеев Г. К. Основания гражданско-правовой ответственности. *Вестник МГУ*. 1965. № 1. С. 18-22.

21. Кузнецова Н.С. Вибрані праці. Київ : ПрАТ «Юридична практика», 2014. 544 с.

22. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 40-41. Ст. 379.

Анотація

Петров С. Є. Відповідальність Головного сервісного центру МВС як суб'єкта адміністративних правовідносин. – Стаття.

У статті аналізуються особливості юридичної відповідальності Головного сервісного центру МВС як суб'єкта адміністративних правовідносин, як елемента його адміністративно-правового статусу. Визначено, що вона поділяється на відповідальність Головного сервісного центру МВС як юридичної особи публічного права та відповідальність її працівників. Визначено що поняття «відповідальність» вживається в двох смислах: в широкому – як здатність дати відповідь та пояснення щодо своїх дій, обґрунтувати їх правомірність та законність та у вузькому – як здатність нести тягар негативних наслідків у вигляді передбачених законом стягнень за завдану шкоду чи порушення суб'єктивних прав. Встановлено, що відповідальність за шкоду, завдану незаконними діями, рішеннями чи бездіяльністю Головного сервісного центру МВС несе держава,

але їй надано право регресу як гарантію її майнових прав та інструмент запобігання порушенням.

Ключові слова: Головний сервісний центр МВС, юридична відповідальність, шкода, протиправна поведінка, незаконне рішення, незаконна дія, незаконна бездіяльність, дисциплінарна відповідальність, матеріальна відповідальність, кримінальна відповідальність, суб'єкт адміністративного права, посадова особа, адміністративна послуга, сервісна послуга.

Аннотация

Петров С. Е. Ответственность Главного сервисного центра МВД как субъекта административных правоотношений. – Статья.

В статье анализируются особенности юридической ответственности Главного сервисного центра МВД как субъекта административных правоотношений, как элемента его административно-правового статуса. Определено, что она делится на ответственность Главного сервисного центра МВД как юридического лица публичного права и ответственность ее сотрудников. Определено, что понятие «ответственность» употребляется в двух смыслах: в широком – как способность дать ответ и объяснение своих действий, обосновать их правомерность и законность и в узком – как способность нести бремя негативных последствий в виде предусмотренных законом взысканий за ущерб или нарушение субъективных прав. Установлено, что ответственность за вред, причиненный незаконными действиями, решениями или бездействием Главного сервисного центра МВД несет государство, но ей предоставлено право регресса в качестве гарантии его имущественных прав и инструмент предотвращения нарушений.

Ключевые слова: Главный сервисный центр МВД, юридическая ответственность, ущерб, противоправное поведение, незаконное решение, незаконное действие, незаконная бездеятельность, дисциплинарная ответственность, материальная ответственность, уголовная ответственность, субъект административного права, должностное лицо, административная услуга, сервисная услуга.

Summary

Petrov S. Ye. Responsibility of the Main Service Center of the Ministry of Internal Affairs as a subject of administrative legal relations. – Article.

The article analyzes the features of the legal responsibility of the Main Service Center of the Ministry of Internal Affairs as a subject of administrative legal relations, as an element of its administrative and legal status. It is determined that it is divided into the responsibility of the Main Service Center of the Ministry of Internal Affairs as a legal entity under public law and the responsibility of its employees. It is determined that the concept of «responsibility» is used in two senses: in the broad sense – as the ability to respond and explain their actions, justify their legitimacy and legality, and in the narrow sense – as the ability to bear the burden of negative consequences for damages or violations of the law. effective rights. It is established that the state is responsible for the damage caused by illegal actions, decisions or inaction of the Main Service Center of the Ministry of Internal Affairs, but it is given the right of recourse as a guarantee of its property rights and a tool to prevent violations.

Key words: Main Service Center of the Ministry of Internal Affairs, legal liability, damage, illegal behavior, illegal decision, illegal action, illegal inaction, disciplinary liability, material liability, criminal liability, subject of administrative law, official, administrative service, service.